

Zpráva veřejného ochránce práv o činnosti za 3. čtvrtletí roku 2022

Podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o své činnosti.

A. Činnost ochránce v číslech	3
B. Veřejná správa	6
B.1 Ochránce a legislativní proces	6
B.2 Aplikace zásady proporcionality v praxi Úřadu práce ČR (sp. zn. 13072/2022/VOP)	10
B.3 Zcela nemístný návrh OSPOD na zákaz styku dětí s matkou, již otec bránil ve styku (sp. zn. 7894/2021/VOP)	10
B.4 Ombudsman popsal vládě problematiku fungování úřadů v době pandemie a doporučil jí úpravu krizového zákona (sp. zn. 14/2022/SZD)	11
B.5 Obnova požárem zničené chaty (sp. zn. 12515/2022/VOP)	12
B.6 Konference, kulaté stoly a školení	13
B.7 Žaloba ve veřejném zájmu v kauze Šantovka pokračuje u Nejvyššího správního soudu	13
C. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění	14
C.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění	14
C.2 Úspěch ochránce – změna vnitřního předpisu vězeňské služby upravující standard lékařského vyšetření při podezření na špatné zacházení	14
C.3 Prezentace praxe ochránce dozorovým státním zástupcům a další osvěta	15
C.4 Stáže v zařízeních	16
D. Ochrana před diskriminací	17
D.1 Neprodloužení pracovního poměru těhotné zaměstnankyni (sp. zn. 8798/2022/VOP)	17
D.2 Zrušení běžného účtu ženě s postižením (sp. zn. 3574/2022/VOP)	17
D.3 Ochránce se jako vedlejší účastník připojil k ústavní stížnosti v kauze Lex Vrbětice a Ústavní soud jeho argumenty vyslyšel (sp. zn. 13/2022/SZD)	19
D.4 Druhá monitorovací zpráva k naplňování práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací	20
D.5 Zásadní pracovní jednání	20
D.6 Osvěta	21
D.7 Mezinárodní spolupráce	21
E. Sledování práv lidí se zdravotním postižením	22
E.1 Pravidelné zasedání poradního orgánu	22
E.2 Výzkumy a doporučení ke zlepšení situace lidí s postižením	22
E.3 Setkání se zástupci UNICEF	23
E.4 Konference, kulaté stoly a školení	23

A. Činnost ochránce v číslech

Ve 3. čtvrtletí 2022 ochránce obdržel celkem **1823** podnětů (jedná se o obdobnou hodnotu jako ve stejném období loňského roku). Podíl podnětů v působnosti (**69,8 %**) je obdobný jako průměr roku 2021 (70,2 %). Nejvíce podnětů se tradičně týkalo sociálního zabezpečení (321) a staveb (124).

Ve **103** podnětech lidé namítli nerovné zacházení, z toho v **67** případech z důvodů zakázaných antidiskriminačním zákonem.

Ochránce navštívil **7 zařízení** (např. dvě psychiatrické nemocnice a dětský domov). Ochránce sledoval **1 vyhoštění** cizince a prostudoval **2517** rozhodnutí o vyhoštění.

Ochránce dále vydal **4 doporučení** a připomínkoval **7 právních předpisů**.

Počty podnětů a činnost ilustrují následující obrázky:

PODNĚTY

69,8 %

podnětů patřilo do
působnosti ochránce,
a mohl se jimi tedy zabývat

1823

podnětů doručených
v III. čtvrtletí 2022

jedná se o obdobné
hodnoty jako ve stejném
období minulého roku

sociální
zabezpečení | 321

stavby a regionální
rozvoj | 124

armáda, policie a
vězeňství | 118

činnost OSPOD | 96

správa na úseku
zdravotnictví | 79

věci cizinců | 68

103 podnětů s námitkou
nerovného zacházení

diskriminace ve smyslu
antidiskriminačního zákona
se týkalo 67 podnětů

ČINNOST

2 517

prostudovaných
rozhodnutí o vyhoštění

21

vyřízených žádostí
o informace

jedná se o **54%** nárůst
oproti předchozímu čtvrtletí

ochránce natočil **6**
podcastů

ochránce uspořádal
vzdělávací akci na téma
OSPOD v porozvodovém
konfliktu rodičů

DOPORUČENÍ:

Doporučení vládě ke změně
krizového zákona

Doporučení Ministerstvu
zdravotnictví k odstranění
překážek pro lidi se zrakovým
postížením v Centrálním
rezervačním systému na očkování

Doporučení k výkonu volebního
práva v domovech pro osoby se
zdravotním postižením

Podpora voliče v pobytové sociální
službě

B. Veřejná správa

Již od roku 2001 ochránce chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů. Má právo nahlížet do spisů, žádat úřady o vysvětlení a může vést místní šetření. Zjistí-li pochybení úřadu, doporučuje opatření k nápravě, rozhodnutí úřadu nemůže zrušit ani nahradit.

B.1 Ochránce a legislativní proces

Ve 3. čtvrtletí ochránce uplatnil připomínky k sedmi návrhům právních předpisů:

1. návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška o znalečném¹

Ministerstvem spravedlnosti navrženou úpravu odměňování znalců, znaleckých kanceláří a znaleckých ústavů považuje ochránce za nedokonalou revizi odměňování, jelikož se zvýšení časové odměny neprojevovalo do dalších – vyhláškou fixně stanovených – částí odměn, jako je náhrada za ztrátu času a paušální odměny. Ochránce dále předkladatele upozornil na to, že návrh neobsahuje závěry plynoucí

¹ Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10832>

z nálezu Ústavního soudu ze dne 24. května 2022, sp. zn. II. ÚS 2720/21, které se týkají náhrady ušlého zisku znalce, které nemají být analogicky stanoveny jako odměny pro svědka. Návrh novelizace vyhlášky o znalečném volí pro určení časové působnosti novelizace okamžik „zadání“ znalecké činnosti, tj., že dle navýšené odměny budou znalci účtovat až posudky zadané od 1. 1. 2023. Předkladatel se navázáním časové působnosti na okamžik „zadání“ odchýlil jak od poslední novelizace předchozí právní úpravy (vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 432/2002 Sb., kterou se mění vyhláška č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 312/1995 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení), tak nové právní úpravy (vyhláška č. 504/2020 Sb., o znalečném). Předkladatel přitom nepředložil žádné důvody, pro které by měl být dosavadní přístup opuštěn. Ochránce upozornil na to, že tak může vzniknout stav rozporný s právem na spravedlivou odměnu za práci zakotveným v čl. 28 Listiny základních práv a svobod, kdy budou dva znalci za tutéž práci prováděnou v témže období odměněni zcela rozdílně.

2. návrh novelizace vyhlášky o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele²

Ochránce Ministerstvu spravedlnosti navrhl, aby stejně jako v případě znalců reflektoval nálezu Ústavního soudu ze dne 24. května 2022, sp. zn. II. ÚS 2720/21, viz výše u bodu 1 a také upravil přechodné ustanovení, kdy pro určení časové působnosti novelizace váže na okamžik „zadání“ tlumočnické a překladatelské činnosti a nikoli její faktické provedení, blíže viz výše u bodu 1.

3. návrh vyhlášky, kterou se stanoví zvláštní pravidla pro vytápění a dodávku teplé vody při předcházení stavu nouze nebo ve stavu nouze³

Ochránce se rozhodl uplatnit připomínku pouze ke stavebám/zařízením, k nimž se váže jeho působnost a které v rámci své činnosti pravidelně navštěvuje (zařízení sociální služeb a zdravotnická zařízení). V zařízeních jsou poskytovány služby lidem, kteří patří mezi nejzranitelnější, ať již z důvodu svého vysokého věku, zdravotního stavu či postižení. Ochránce je přesvědčen, že by v těchto zařízeních měly i při předcházení stavu nouze nebo ve stavu nouze platit limity uvedené v příloze č. 1 vyhlášky č. 194/2007 Sb., kterou se stanoví pravidla pro vytápění a dodávku teplé vody, měrné ukazatele spotřeby tepelné energie pro vytápění a pro přípravu teplé vody a požadavky na vybavení vnitřních tepelných zařízení budov přístroji regulujícími a registrujícími dodávku tepelné energie, ve znění pozdějších předpisů. Proto ochránce navrhl, aby byly z přílohy vypuštěny vnitřní prostory uvedené pod body 4. 3 Nemocnice a 4. 4 Domovy důchodců a obdobné sociální zařízení.

² Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10830>.

³ Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10928>.

4. návrh zákona, kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů⁴

Ochránce reagoval na záměr předkladatele provést organizační změny v České správě sociálního zabezpečení (ČSSZ) spočívající ve sloučení okresních správ sociálního zabezpečení do větších celků a možnost vyřizovat danou agendu on-line. Upozornil však na to, že změny ve struktuře ČSSZ by neměly snížit „uživatelský komfort“ pro osoby, které u okresních správ sociálního zabezpečení vyřizují záležitosti sociálního pojištění. Ochránce upozornil na to, že role zaměstnanců okresních správ sociálního zabezpečení poskytovat osobně odbornou pomoc lidem ve věcech sociálního pojištění je nezastupitelná a nemůže být zcela nahrazena možností vyřizovat vše online. Nejen proto, že mnoha lidem elektronická forma komunikace nemusí vyhovovat, ale také pro značnou odbornou složitost problematiky. Ochránce proto požadoval, aby návrh zákona garantoval zachování pracovišť oblastních správ sociálního zabezpečení minimálně ve stávající struktuře okresů.

5. návrh zákona o mimořádném odpuštění a zániku některých daňových dluhů⁵

Ochránce usiloval o to, aby se do třetího kola Milostivého léta mohlo zapojit co nejvíce dlužníků. Návrh zákona totiž zatím předpokládal, že se bude vztahovat jen na dluhy u finančních úřadů, celních úřadů či Ministerstva financí. Ochránce se zasazoval například o to, aby zákon umožnil i obcím a krajům se k Milostivému létu III připojit. Obce by mohly využít mimořádného odpuštění dluhů například u místních poplatků, mezi které patří například poplatek za komunální odpad nebo ten ze psa. Uhradí-li pak dlužník za stanovených podmínek dlužný poplatek, dosáhne na odpuštění exekučních nákladů nebo na odpuštění takzvaného zvýšení poplatku, které obecní úřad může uložit jako sankci za pozdní platbu.

6. návrh vyhlášky o stanovení podmínek zdravotní způsobilosti osob k provozování dráhy a drážní dopravy⁶

Ochránce se v připomínkách zaměřil na dopad navrhované právní úpravy na práva lidí se sluchovým postižením v oblasti práce a zaměstnání. Předkladatele upozornil, že v důsledku značného vědeckého pokroku v oblasti kompenzačních pomůcek či možností léčby určitých nemocí či stavů se některé podmínky obsažené v původní vyhlášce (vyhláška č. 101/1995 Sb.) staly neúměrně přísnými. Patří k nim například požadavky na minimální prahové hodnoty sluchového vnímání. Ochránce konstatoval, že i přes opakované přísliby z minulosti předkladatel nenavrhnul žádné změny hodnot v oblasti posuzování sluchového vnímání. Proto doporučil,

---

⁴ Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10864>.

⁵ Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10854> a také viz tisková zpráva ze dne 22. 9. 2022 dostupná zde: https://www.ochrance.cz/aktualne/milostive_letu_iii_ziskava_jasnejsi_obrasy_ombudsman_se_snazi_zajistit_aby_se_do_nej_mohlo_zapojit_co_nejvice_dlužniku/

⁶ Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10930>.

aby předkladatel znovu požádal odborníky o zhodnocení navrhovaných minimálních prahových hodnot sluchu pro drážní zaměstnance. Dále navrhl, aby byla ve vyhlášce používána stejná metoda, jakou používá evropský zákonodárce (tj. sluchová ztráta v decibelech), a aby došlo k opětovnému odbornému posouzení možnosti použití zdravotnického prostředku. V neposlední řadě vytknul předkladateli, že neprovedl řádné zhodnocení dopadů návrhu s našimi vnitrostátními a mezinárodními závazky. Ochránce si je vědom důležitosti sluchového vnímání pro bezpečnost drážní dopravy, ochrany zdraví přepravovaných osob a majetku. Jeho připomínky mají za cíl definitivně stvrdit, že navrhované požadavky skutečně odpovídají vědeckým poznatkům a technickému pokroku 21. století a důsledně rozlišují mezi jednotlivými skupinami drážních zaměstnanců.

7. návrh nařízení vlády o stanovení výjimky z nepřijatelnosti žádostí o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky podávaných na zastupitelských úřadech⁷

Návrh nařízení vlády řeší situaci ukrajinských zájemců o studium v České republice, kteří požádali o dočasnou ochranu v jiném členském státě, nebo jim byla dočasná ochrana v jiném členském státě udělena. Podle § 5a zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů (dále také „Lex Ukrajina“), nelze v tuto chvíli podat žádnou žádost o pobytové oprávnění na velvyslanectví České republiky. Cílem návrhu bylo zakotvit pravidlo, že cizinci, kteří mají nebo by měli nárok na udělení dočasné ochrany v České republice, a rovněž cizinci, kteří již dočasnou ochranu požívají, nebudou oprávněni podat žádost o pobytový titul (vízum nebo povolení k pobytu) na zastupitelském úřadě České republiky. Argumentem byl strach z přehlacení zastupitelských úřadů. Často však dochází k situacím, kdy cizinci, kteří disponují dočasnou ochranou v jiném členském státě, si najdou zaměstnání v ČR či zde chtějí studovat. Vzhledem k tomu, že vzdát se dočasné ochrany a požádat o novou dle § 5 odst. 1 Lex Ukrajina nemohou, nemají žádnou možnost, jak se dostat na území České republiky. Ochránce ocenil zavedení této výjimky pro ukrajinské studenty. Považoval však za důležité upozornit na vyhlášku č. 429/2010 Sb., která stanoví výjimky z povinnosti cizince požádat o vízum nebo povolení k pobytu na místně příslušném zastupitelském úřadu. Podle této vyhlášky by měli ukrajinští studenti s udělenou dočasnou ochranou přijet na Ukrajinu a na velvyslanectví České republiky ve Lvově podat žádost o udělení oprávnění k pobytu za účelem studia podle § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o pobytu cizinců“). Ochránce proto navrhl, aby v těchto případech bylo upuštěno od osobního podání žádosti dle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Žadatelé by také mohli podat žádost na jiném velvyslanectví České republiky, např. tam, kde podali žádost o dočasnou ochranu nebo tam, kde mají udělenou dočasnou ochranu.

⁷ Text připomínky je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10906>.

B.2 Aplikace zásady proporcionality v praxi Úřadu práce ČR (sp. zn. 13072/2022/VOP)⁸

Na veřejného ochránce práv se obrátil zaměstnavatel, kterému úřad práce poskytl příspěvek na vyhrazení společensky účelného pracovního místa pro určeného zaměstnance. V době pandemie koronaviru umožnil zaměstnavatel tomuto zaměstnanci výkon práce z domova. Tím však zaměstnavatel porušil dohodu s úřadem práce o poskytnutí příspěvku, neboť v ní bylo jako místo výkonu práce zaměstnance sjednáno sídlo zaměstnavatele. Zaměstnavatel měl možnost tuto skutečnost oznámit předem úřadu práce a sjednat s ním odpovídající dodatek k dohodě, to ale neučinil. Zaměstnavatel jako příjemce příspěvku tedy porušil podmínky dohody o sjednaném místě výkonu práce (byť se tak dle tvrzení zaměstnavatele stalo pouze ve čtyřech případech, kdy zaměstnanci umožnil výkon práce z domova). Pro takový případ byla v dohodě sjednána povinnost zaměstnavatele vrátit neprávem poskytnutý příspěvek nebo jeho část.

V návaznosti na to úřad práce vyzval zaměstnavatele k vrácení příspěvku, a to za celé období, kdy mu byl poskytován (celkem 90.000,- Kč). Úřad práce též dále vypověděl dohodu o poskytnutí příspěvku. S postupem úřadu práce se ochránce při šetření neztotožnil a vytkl úřadu práce, že nezjišťoval míru porušení povinností zaměstnavatelem a neaplikoval zásadu proporcionality. V případě zaměstnavatele to konkrétně znamená, že úřad práce se měl blíže zabývat tím, kolik ze svých povinností a kdy (potažmo kolikrát) zaměstnavatel porušil, resp. měl zjišťovat konkrétní dílčí pochybení zaměstnavatele a požadovat vrácení příspěvku ve výši odpovídající těmto konkrétním dílčím pochybením, tedy míře porušení povinností zaměstnavatelem.

Protože zaměstnavatel na výzvu úřadu práce požadovaný příspěvek vrátil v plné výši, záležitost byla u úřadu práce skončena. V rámci šetření ochránce tedy nebylo možné dosáhnout konkrétní nápravy zmíněného pochybení. Ochránce po úřadu práce nepožadoval přijetí opatření k nápravě rovněž s přihlédnutím ke skutečnosti, že přístup úřadů práce a aplikace zásady proporcionality je koncepční záležitostí, kterou je třeba v systémové rovině řešit primárně s ústředními orgány státní správy, na které se ochránce následně obrátí. Ochránce nicméně doporučil zaměstnavateli, aby jeho závěry ze šetření použil již nyní ve sporném řízení podle ustanovení § 141 správního řádu, které zaměstnavatel svým návrhem inicioval u Ministerstva práce a sociálních věcí.

B.3 Zcela nemístný návrh OSPOD na zákaz styku dětí s matkou, již otec bránil ve styku (sp. zn. 7894/2021/VOP)⁹

Na veřejného ochránce práv se obrátila matka 3 nezletilých dětí, se kterými nebyla již několik měsíců v kontaktu. Podle soudního rozhodnutí měla přitom nejmladší z dětí mít ve střídavé péči s otcem a s dalšími dvěma měla soudem upravený kontakt. OSPOD podle stěžovatelky ale nečinně přihlížel tomu, jak otec maří soudní rozhodnutí. OSPOD dokonce podal návrh na dočasný zákaz styku dětí s matkou.

⁸ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10880>.

⁹ Zpráva o šetření je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10896>.

Ochránce zjistil, že OSPOD pochybil ve všech šetřených oblastech. Pokud jde o kontakty matky s dětmi, zjistila, že pochybil, když podal návrh na zákaz styku matky s dětmi do skončení soudního řízení o úpravě péče o děti. Ochránce souhlasil se soudem, který návrh OSPOD označil za nedůvodný. OSPOD totiž nevyužil mírnějších nástrojů, které by situaci pomohly a nepředstavovaly by takto vážný zásah do práva rodiče a dítěte na kontakt. Z návrhu OSPOD vyplývalo, že důvodem zákazu styku by měly být problémy spojené s předáváním a komunikací rodičů. Situace při předávání totiž byly velice vyhrcoené, probíhaly na veřejnosti (před základní školou) a několikrát za účasti Policie ČR a dalších rodinných příslušníků. Na OSPOD vyvíjela nátlak ohledně řešení těchto situací i základní škola. Ochránce upozornil, že za přílehavější řešení by v takovém případě byla například asistence při předávání, změna místa předávání a odborná pomoc rodičům zaměřená na jejich konfliktní vztah. Konstatoval, že OSPOD tak v podstatě tímto návrhem naznačil, že by měla být spíše „potrestána“ matka, která činila podle něj potíže při převzetí, než otec, který již několik měsíců jednal v rozporu se soudním rozhodnutím o úpravě péče a kontaktu.

V průběhu šetření se zapojil do řešení postupu OSPOD i krajský úřad. Ten začal OSPOD v daném případě metodicky vést a stejně jako ochránce označil podání návrhu na zákaz styku matky s dětmi za nesprávný krok. Krajský úřad souhlasil i s dalšími pochybeními zjištěnými ochráncem. OSPOD následně uznal všechna pochybení a sdělil, že nadále pokračuje úzká spolupráce a vedení v tomto případě krajským úřadem jako metodickým orgánem. Zpráva ochránce byla čtena při soudním jednání. Soud následně svěřil všechny děti do výlučné péče matky a otci upravil styk.

B.4 Ombudsman popsal vládě problematické fungování úřadů v době pandemie a doporučil jí úpravu krizového zákona (sp. zn. 14/2022/SZD)¹⁰

Ochránce v doporučení vládě upozornil na roztříštěnou praxi úřadů a nedostatečné metodické vedení, které v době pandemie COVID-19 ztížily možnost občanů efektivně uplatňovat jejich práva a vyřizovat na úřadech vše potřebné. Připomínky slíbila vláda zohlednit v připravované celkové změně krizového řízení České republiky. Komplexní revizi legislativy pro krizové řízení a kritickou infrastrukturu a případně úpravu kompetenční zákona chce vláda podle programového prohlášení připravit do konce příštího roku.

Ochránce vládu upozornil například na nejednotný postup úřadů, nedostatečnou informovanost veřejnosti o omezeném chodu některých agend úřadů, nepřístupnost služeb veřejné správy pro lidi s postižením nebo na znevýhodnění určité skupiny obyvatel v případě distančního způsobu komunikace s úřady. V některých případech mohlo docházet ke znevýhodnění osob, které v důsledku svého věku, zdravotního omezení, nedostupnosti technického vybavení nebo připojení k internetu nemohly s úřady komunikovat nebo pro ně byla takováto komunikace velmi obtížná. Kvůli nařízeným pandemickým opatřením docházelo mimo jiné k různému omezování provozu úřadů, úředních hodin nebo činnosti podatelén. Při vyřizování podnětů se veřejný ochránce práv zabýval i několika stížnostmi

¹⁰ Tisková zpráva ochránce ze dne 31. 8. 2022, dostupná zde:

https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_popsal_vlade_problemicke_fungovani_uradu_v_dobe_pandemie_a_doporucil_ji_upravu_krizoveho_zakona/. Text doporučení je dostupný v Evidenci stanovisek ochránce, zde: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10640>.

na nečinnost stavebních úřadů, které kvůli pandemické situaci odkládaly své kontroly. Kvůli omezení chodu úřadů vznikaly také průtahy v řízení. Ty v několika případech zapříčinily absence interních předpisů upravujících zastupitelnost nepřítomných pracovníků. Nevládní organizace poukazyvaly i na to, že některé útvary Policie České republiky ve snaze omezit osobní kontakty nepřijímaly trestní oznámení, aniž by občanům poskytly bližší informace o tom, jak takové podání mohou sepsat a jakým způsobem ho mají podat.

B.5 Obnova požárem zničené chaty (sp. zn. 12515/2022/VOP)¹¹

Na veřejného ochránce práv se obrátil stěžovatel, který nesouhlasil s rozhodnutím stavebního úřadu. Ten mu na základě nesouhlasného stanoviska orgánu státní správy lesů nařídil odstranění stavby rekreační chaty postavené v období druhé světové války, která vyhořela vinou nezodpovědných bezdomovců. Orgán státní správy lesů mu ji nedovolil obnovit. Stěžovatel ale měl v úmyslu odstranit následky požáru a stavbu chaty obnovit.

Stěžovatel sám uznal, že při obnově stavby nedodržel půdorysný tvar a rozměr původní stavby, ani nově použitý materiál není totožný s materiálem původním (dřevo nahradil nehořlavým zdivem), přesto trval na tom, že postupoval v souladu s § 177 odst. 2 stavebního zákona, jenž upravuje mimořádné postupy za účelem předcházení bezprostředně hrozícím důsledkům živelní pohromy nebo závažné havárie. Stěžovatel se pozastavoval nad tím, proč mu některý z kompetentních orgánů nesdělil, v jakém rozsahu lze vyhořelou chatu obnovit.

Ochránce stěžovateli sdělil, že má v daném případě za prokázané, že stavební úřad nemohl stavbu vzhledem k nesouhlasnému stanovisku orgánu státní správy lesů dodatečně povolit. Stavební úřad postupoval podle ochránce správně a v souladu se stavebním zákonem, když poté, co nabylo rozhodnutí o zamítnutí žádosti o dodatečné povolení stavby, pokračoval v řízení o jejím odstranění. A následně rozhodl o nařízení odstranění stavby, neboť stavebník v řízení neprokázal, že stavba je v souladu s veřejným zájmem chráněným lesním zákonem, který v řízení hájí orgán státní správy lesů.

Ochránce poukázal na to, že v případě vyhořelé stavby chaty se stěžovatel nemůže dovolávat postupu podle § 177 odst. 2 stavebního zákona, neboť v daném případě, jak ostatně sám potvrdil, nedošlo k obnově požárem zničené stavby v původním rozsahu a podobě, když původní dřevěná stavba byla nahrazena stavbou zděnou, navíc o větším půdorysu (došlo k rozšíření zastavěné plochy) a jiném tvarovém uspořádání.

Ochránce dále stěžovateli sdělil, že na základě shromážděných podkladů lze mít za prokázané, že původní stavba chaty v důsledku požáru zanikla. K tomu ombudsman doplnil, že dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu „nadzemní stavba zaniká a přestává být věcí ve smyslu práva tehdy, není-li již patrně dispoziční řešení prvního nadzemního podlaží [...] stavby pro bydlení, pro individuální rekreaci, stavby občanského vybavení a ve většině případů i stavby sloužící výrobním účelům zanikají vždy destrukcí obvodového zdiva pod úroveň stropu nad prvním nadzemním podlažím (obvykle při současném odstranění

¹¹ Odpověď stěžovateli je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10926>

zdíva příček), v důsledku čehož zaniká stav poskytující obraz o dispozičním řešení původní stavby“.

Ochránce stěžovateli sdělil, že po posouzení jím předložených podkladů pochybení v postupu stavebního ani krajského úřadu v dané věci neshledal, proto podnět jako zjevně neopodstatněný odložil.

B.6 Konference, kulaté stoly a školení

- Dne 22. září Odbor rodiny, zdraví a práce uspořádal v Ostravě seminář s názvem OSPOD v porozvodovém konfliktu rodičů.
- Dne 19. 9. v Ostravě a 20. 9. v Praze ochránce spolu s českou kanceláří UNHCR uspořádal školení pro sociální pracovníky.¹²

B.7 Žaloba ve veřejném zájmu v kauze Šantovka pokračuje u Nejvyššího správního soudu¹³

Ochránce dne 22. července podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, čímž pokračuje v boji za zrušení územního rozhodnutí o umístění stavby Šantovka Tower vydaného olomouckým magistrátem. Umístění výškové budovy v sousedství městské památkové rezervace podle ochránce současně porušuje hned několik veřejných zájmů. Kromě zájmu na ochraně Městské památkové rezervace Olomouc a na zachování hodnot území města Olomouce, které chrání olomoucký územní plán, jde podle ochránce také o veřejný zájem na ochraně životního prostředí, a v neposlední řadě také o veřejný zájem na nestranném rozhodování orgánu státní správy.

Dne 29. srpna ochránce obdržel usnesení Nejvyššího správního soudu o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, kterou podal proti usnesení olomoucké pobočky Krajského soudu v Ostravě ve věci rozhodnutí o umístění stavby Šantovka Tower v Olomouci. Díky odkladnému účinku nesmí olomoucký magistrát až do skončení řízení o kasační stížnosti vydat investorovi stavební povolení.

---

¹² Podrobnosti jsou dostupné zde

<https://www.facebook.com/verejny.ochrance.prav/photos/a.523677494346598/5715588665155429/>

¹³ Tisková zpráva ochránce ze dne 29. 8. je dostupná zde:

<https://www.ochrance.cz/aktualne/nejvyssi-spravni-soud-priznal-odkladny-ucinek-kasacni-stiznosti-ombudsma-na-v-pripade-olomoucke-santovka-tower/>.

C. Dohled nad omezováním osobní svobody a sledování vyhoštění

Od roku 2006 je ochránce národním preventivním mechanismem podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení pro osoby omezené na svobodě z moci úřední i v důsledku závislosti na poskytované péči. Svá zjištění a doporučení zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a formuluje standardy zacházení. Předkládá je samotným zařízením a jejich zřizovatelům a systémová doporučení ústředním orgánům státní správy. Od roku 2011 ochránce rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

C.1 Systematické návštěvy a sledování vyhoštění

Ochránce ve třetím čtvrtletí realizoval 7 systematických návštěv zařízení a 1 sledování vyhoštění.

Ochránce následnou návštěvou prověřil plnění doporučení z dřívějších návštěv v Psychiatrických nemocnicích Kosmonosy a Opava, a také v Dětském domově Radkov. V Psychiatrické nemocnici Opava se ochránce zabýval zejm. naplňováním doporučení, které se týká využívání omezovacích prostředků.

V rámci návštěv zařízení sociálních služeb, která poskytují péči lidem s demencí, navštívil ochránce zařízení Alzheimer home Pyšely. Ochránce provedl také návštěvu psychiatrického oddělení Nemocnice Ostrov. Návštěvou Věznice Kynšperk nad Ohří prověřil podmínky výkonu trestu odnětí svobody odsouzených a trvala pracovní nezařaditelných odsouzených mužů. Návštěvou Věznice Nové Sedlo – objekt Drahonice podmínky výkonu trestu odnětí svobody odsouzených žen.

Ochránce sledoval výkon trestního vyhoštění z Vazební věznice Praha-Ruzyně na Letiště Václava Havla Praha.

C.2 Úspěch ochránce – změna vnitřního předpisu vězeňské služby upravující standard lékařského vyšetření při podezření na špatné zacházení

Ochránce od roku 2018 ve výročních zprávách o činnosti národního preventivního mechanismu¹⁴ upozorňuje na to, že v České republice není implementován mezinárodní standard účinného vyšetřování špatného zacházení s osobami zbavenými svobody.

Tento standard vyžaduje, aby zpráva lékaře o ošetření člověka se zraněními, který uvádí, že ta pocházejí ze špatného zacházení, anebo i bez toho je tato souvislost zjevně možná, obsahovala:

- co nejpřesnější popis událostí, zacházení a následných fyzických i psychických projevů, jak je udává vyšetřovaný,

¹⁴ Viz Zpráva ombudsmana jako národního preventivního mechanismu za rok 2018 v oblasti ochrany před špatným zacházením: <https://www.ochrance.cz/dokument/2018/2018-DET-vyrocní-zpráva.pdf>.

- záznam o lékařském a psychologickém nálezu včetně barevných fotografií zranění,
- stanovisko lékaře, co se týká pravděpodobné souvislosti nálezu a možného mučení a špatného zacházení, a případné doporučení další péče.

Nedostatečné naplnění tohoto standardu lze spatřovat napříč všemi typy zařízení, kde je omezena osobní svoboda (např. vězeňská zařízení, policejní či cizinecká detence).

S ohledem na vysoký počet osob ve vězeňských zařízeních, znalost případů, kdy nedodržení standardů vedlo porušení práva na účinné vyšetřování vězněné osoby a hierarchii organizace se ochránce rozhodl nejprve požádat Vězeňskou službu České republiky (dále jen vězeňská služba) o změnu vnitřních předpisů, které předmětnou problematiku doposud částečně upravovaly. Učinil tak prostřednictvím svého zvláštního oprávnění.

V rámci jednání s vězeňskou službou a Ministerstvem spravedlnosti všechny zúčastněné strany dospěly ke konsenzu. Byť nedošlo k vyslyšení všech požadavků ochránce, které se opírají o mezinárodní standardy, pozitivní posun nastal např. ve stanovení povinnosti pověřenému orgánu vězeňské služby vyrozumět Generální inspekce bezpečnostních sborů v případě důvodného pověření, že se na násilí vůči vězněné osobě podílel zaměstnanec vězeňské služby. Další pozitivní změnou je zpřesněná formulace nároku na obsah lékařské prohlídky.

Na druhou stranu vnitřním předpisem zůstala metodicky neošetřena potřeba vytvoření návodného formuláře k usnadnění záznamu o prohlídce, který rovněž mohl sloužit pro potřeby ošetření mimovězeňskými lékaři či povinnost vězeňského zdravotníka fotodokumentovat všechna zranění, která mohla být způsobena špatným zacházením.

Výše uvedené změny nabydou účinnosti dnem 12. listopadu 2022. Tedy dnem, kdy nabude účinnosti nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 24/2022 o předcházení, zabránění a včasném odhalování násilí u obviněných, odsouzených a chovanců a o zaznamenávání známek nevhodného nebo ponižujícího jednání.

Další výzvou pro ochránce je prosazování předmětného standardu také u civilních poskytovatelů zdravotních služeb, aby se uplatnil i tehdy, kdy osoby zbavené svobody vyšetřují a ošetřují právě oni (např. v případě policejní detence) nebo ve zdravotnických zařízeních Ministerstva vnitra, která poskytují péči cizincům v detenci.

C.3   Prezentace praxe ochránce dozorovým státním zástupcům a další osvěta

Dne 20. září prezentoval v Kroměříži zaměstnanec Odboru dohledu nad omezováním osobní svobody zjištění, doporučení a praxi provádění návštěv ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy státním zástupcům, kteří vykonávají v těchto zařízeních dozor nad dodržováním právních předpisů. Další zaměstnanci a zaměstnankyně odboru se dne 19. srpna účastnili veřejné debaty o deinstitucionalizaci služeb pro ohrožené děti, která se konala v Praze a jednání Výboru pro práva starších lidí při Radě vlády pro lidská práva dne 6. září.

C.4 Stáže v zařízeních

V rámci příprav série návštěv gerontopsychiatrických zařízení realizovali zaměstnanci Odboru dohledu nad omezováním osobní svobody jednodenní odbornou stáž v Psychiatrické nemocnici Havlíčkův Brod. S cílem seznámit se s praxí zařízení poskytujících péči ohroženým dětem proběhla stáž v Dětském centru Veská.

D. Ochrana před diskriminací

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního orgánu pro rovné zacházení a ochrany před diskriminací (*equality body*) v souladu s právem Evropské unie. Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od ledna 2018 ochránce pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti. Při tom spolupracuje se zahraničními orgány, které mají obdobné poslání vůči českým státním příslušníkům.

D.1 Neproloužení pracovního poměru těhotné zaměstnankyni (sp. zn. 8798/2022/VOP)¹⁵

Zaměstnavatel se dopustil přímé diskriminace z důvodu pohlaví, když neumožnil těhotné zaměstnankyni prodloužení doby trvání pracovního poměru sjednaného na dobu určitou, přičemž důvodem, proč zaměstnavatel nestojí o další setrvání zaměstnankyně v pracovním poměru, je její těhotenství, případně její (očekávaná) absence na pracovišti spojená s těhotenstvím či čerpáním mateřské dovolené.

Stěžovatelka sjednala se svým bývalým zaměstnavatelem pracovní poměr na dobu určitou. Několik měsíců poté, co nastoupila do zaměstnání, otěhotněla. Zaměstnavatel následně odmítl stěžovatelce prodloužit pracovní poměr, byť jí prodloužení pracovního poměru předtím sliboval a běžně tak u jiných zaměstnanců na stěžovatelčině pozici postupuje. Jelikož existují indicie, že důvodem neproloužení doby trvání pracovního poměru bylo těhotenství stěžovatelky, dospěl ochránce k závěru, že se zaměstnavatel vůči ní dopustil přímé diskriminace z důvodu pohlaví.

Stěžovatelka se zaměstnavatelem dohodla na mimosoudním vyrovnání.

D.2 Zrušení běžného účtu ženě s postižením (sp. zn. 3574/2022/VOP)¹⁶

- I. Praxe, kdy banka vyžaduje, aby byl klient bez asistence třetí osoby schopen komunikace a obsluhování služeb přímého bankovníctví, je zdánlivě neutrální praxí, která negativně dopadá na klienty s postižením, kterým jejich postižení

¹⁵ Zpráva o zjištění diskriminace je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10676>.

¹⁶ Zpráva o nezjištění diskriminace je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10666>.

neumožňuje vést telefonický rozhovor, resp. bez pomoci další osoby obsluhovat přímé bankovníctví (internetové či mobilní).

- II. II. Pokud člověk, který kvůli svému postižení není sám schopný obsluhovat přímé bankovníctví, sdělí své údaje osobnímu asistentovi nebo například blízké osobě (rodičům, dětem, partnerovi atp.), jedná se o kvalitativně jinou situaci, než když bez závažného důvodu umožní používat přímé bankovníctví někomu jinému osoba, která takové zdravotní omezení nemá.

Stěžovatelka uzavřela s bankou smlouvu o zřízení běžného a spořicího účtu. Banka jí následně účty zrušila. Důvodem měla být skutečnost, že při telefonické komunikaci s bankou za stěžovatelku jednala jiná osoba a v některých případech se za ni sama vydávala a ověřovala se jejím rodným číslem. V jednom z hovorů tato osoba bance sdělila, že kvůli svému postižení by stěžovatelka při obsluhování internetového bankovníctví byla vždy odkázaná na pomoc třetí osoby. Banka takové jednání stěžovatelky považuje za podstatné narušení důvěry mezi klientem a bankou.

Podle názoru ochránce je třeba rozlišovat dvě situace – 1) situaci, kdy za klienta s postižením telefonicky jedná jiná osoba, která se představí svým jménem s tím, že jedná za klienta, a 2) situaci, kdy se jiná osoba za klienta při telefonátu vydává (představí se jeho jménem a identifikuje se klientovými údaji). Požadavek banky, aby se osoba jednající s bankou nevydávala za někoho jiného, představila se svým jménem a neuváděla nepravdivé údaje o své identitě, považuje ochránce za oprávněný a nezbytný. Zároveň sám o sobě nepředstavuje překážku, aby klienti s postižením mohli využívat služeb telefonického bankovníctví, protože telefonující osoba se může představit svým jménem a uvést, že jedná za klienta. Pokud se týká požadavku banky, aby klient jednal s bankou vždy osobně a také internetové či mobilní bankovníctví obsluhoval výhradně sám, vyjádřil ochránce silné pochybnosti o tom, zda je toto pravidlo banky skutečně nezbytné. Je zřejmé, že z pohledu banky se jedná o nejsnadnější postup, jak chránit finanční prostředky klientů před zneužitím třetími osobami. Na druhou stranu je za nakládání se svými prostředky a bezpečné používání účtu odpovědný především klient.

Ochránce apeloval na banku, aby vzala do úvahy, že situace, kdy osoba s postižením sdělí své údaje pro obsluhu internetového či mobilního bankovníctví svému osobnímu asistentovi nebo osobě blízké, se liší od situace, kdy bez nějakého závažného důvodu umožní používat přímé bankovníctví někomu jinému osoba, která takové zdravotní omezení nemá.

Ochránce dospěl k závěru, že diskriminace se v případě stěžovatelky neprokázala. Neměl totiž dostatek informací ohledně toho, jestli by pro stěžovatelku přicházelo do úvahy přizpůsobení bankovních služeb jiným způsobem tak, aby je jakožto člověk s postižením mohla samostatně využívat.

Ochránce dále bance doporučil, aby na svých webových stránkách zveřejňovala informace o tom, zda jsou její jednotlivé pobočky bezbariérové. V současnosti je na stránkách banky u detailu jednotlivých poboček možné zjistit například to, zda je na pobočce Wi-Fi připojení,

kavárna, půjčovna tabletu či čítárna, ale informace o bezbariérovosti, která je pro některé klienty s postižením zásadní, zcela chybí.

D.3 Ochránce se jako vedlejší účastník připojil k ústavní stížnosti v kauze Lex Vrbětice a Ústavní soud jeho argumenty vyslyšel (sp. zn. 13/2022/SZD)¹⁷

Trvalý pobyt u cizinců a trvalý pobyt u českých občanů není totéž, jedná se o odlišné právní instituty. Trvalý pobyt českých občanů je upraven v zákoně o evidenci obyvatel a označuje adresu pobytu občana na území České republiky, která je vedena v základním registru obyvatel. Jeho funkce je především evidenční. Trvalý pobyt u cizinců je upraven zákonem o pobytu cizinců a je druhem pobytového oprávnění na území České republiky, které se uděluje cizincům za splnění zákonem vymezených podmínek. U cizinců pobývajících na území Česka plní evidenční funkci místo hlášeného pobytu. Ekvivalentem trvalého pobytu u českých občanů je tedy u cizinců místo hlášeného pobytu.

Ochránce se připojil k návrhu senátorů na zrušení části zákona č. 324/2021 Sb., o jednorázovém odškodnění subjektů dotčených mimořádnou událostí v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice, a vstoupil do řízení před Ústavním soudem jako vedlejší účastník.

Shodně se senátory poukázal ochránce na to, že právní úprava je v rozporu s principem rovnosti zakotveným v čl. 1, resp. čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Nerovnost dle názoru ochránce spočívala v tom, že nárok na odškodnění podle zákona měly jen osoby, které měly v rozhodném období trvalé bydliště v některé ze zákonem vyjmenovaných obcí. Osoby, které v těchto obcích fakticky bydlely a byly tím pádem mimořádnou událostí taktéž dotčeny, ale trvalé bydliště měly nahlášené jinde, na odškodnění nárok neměly.

Za rozporné s principem rovnosti ochránce označil také pravidlo, podle něhož na odškodnění měli nárok kromě českých občanů pouze ti cizinci, kteří měli na území ČR povolený trvalý pobyt a měli zároveň hlášené místo pobytu na území vyjmenovaných obcí. Pro cizince tedy zákon stanovoval kromě podmínky hlášeného pobytu v obci (tedy ekvivalentu trvalého pobytu u českých občanů) také další podmínku, a sice povolení k trvalému pobytu.

Trvalý pobyt u cizinců je institutem odlišným od trvalého pobytu českých občanů, jelikož v případě cizinců je trvalý pobyt druhem pobytového oprávnění, které je možné získat až po několika letech pobytu na území ČR. O povolení k trvalému pobytu nemají cizinci povinnost požádat, i když pro jeho povolení splňují podmínky, a mohou v Česku pobývat i na základě jiných pobytového oprávnění. Zákon tedy cizince bez povolení k trvalému

¹⁷ Vyjádření veřejného ochránce pro Ústavní soud je dostupné v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10862>.

pobytu z nároku na odškodnění bez jakéhokoli myslitelného rozumného odůvodnění zcela vyloučil.

Ústavní soud se ztotožnil s argumentací ochránce a návrhu v plném rozsahu vyhověl. Nárok na odškodnění tedy mají všichni, kteří v rozhodném období na území v zákoně vyjmenovaných obcí bydleli, a to jak čeští občané, tak cizinci.

D.4 Druhá monitorovací zpráva k naplňování práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací

Ochránce zveřejnil¹⁸ druhou monitorovací zprávu k naplňování práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací. Tato průběžná monitorovací zpráva¹⁹ je pokračováním monitorovací činnosti veřejného ochránce práv, jejímž cílem je systematicky sledovat naplňování práva na rovné zacházení a dodržování zákazu diskriminace. Ochránce se soustředí na tři vybrané oblasti, kterými jsou vzdělávání Romů, rovné odměňování žen a mužů a procesní otázky. Ve zprávě ochránce sleduje vývoj v daných tématech a změny hodnot indikátorů za období roku 2021.

Ve stručnosti se dá říci, že vizi pracovat na zlepšení postavení osob, jichž se vybraná témata dotýkají, Česká republika v současnosti má. Je tomu tak zejména díky schválení Strategie rovnosti, začlenění a participace Romů 2021–2030 a Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030, jejichž cílem má být zlepšení postavení Romů a žen ve společnosti. Na pověřených institucích nyní je, aby se v následujících letech dařilo závazky plnit. Pomocí monitorovací činnosti plnění těchto závazků ochránce dále sleduje.

D.5 Zásadní pracovní jednání

V září se ochránce zúčastnil jednání Rady vlády pro rovnost žen a mužů. Jednání bylo tematicky zaměřeno na problematiku domácího a genderově podmíněného násilí. Diskutovalo se o návrhu legislativních změn v oblasti ochrany před domácím násilím, problematika trestněprávní definice znásilnění, specializovaných sociálních služeb pro oběti a další aktivity jednotlivých rezortů v oblasti prevence a potírání genderově podmíněného násilí. Rada se také zabývala plněním Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030 v minulém roce.

V září se ochránce rovněž zúčastnil jednání Výboru pro sexuální menšiny Rady vlády pro lidská práva. Členové výboru diskutovali o připravovaných strategických dokumentech.

---

¹⁸ Tisková zpráva ze dne 8. září 2022 je dostupná z:

<https://www.ochrance.cz/aktualne/zastarala Diagnostika v pedagogicko-psychologických poradnách nemusí u romských žáků správně odlišit vrozené rozumové schopnosti a vliv prostředí upozorňuje ombudsman/>.

¹⁹ Monitorovací zpráva 2021 k naplňování práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací, sp. zn.

89/2021/DIS, je dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10620>.

D.6 Osvěta

V televizním pořadu **Sama doma** vystoupila právnička z odboru rovného zacházení, aby představila doporučení²⁰ určené rodičům na pracovním trhu. Tématem byla především diskriminace rodičů v zaměstnání a jejich práva v případě, kdy dítě onemocní.

Ochránce se zapojil do vzdělávací akce s názvem **Škola lidských práv**, kterou pro studenty právnických fakult každoročně pořádá Pro bono aliance. Jeho workshop byl zaměřený na problematiku ochrany práva na rovné zacházení v kontextu války na Ukrajině.

Ochránce navázal spolupráci s Právnickou fakultou Masarykovy univerzity při výuce předmětu **Klinika antidiskriminačního práva**. Jedná se o prakticky zaměřený předmět, který v sobě spojuje výuku teoretických východisek antidiskriminačního práva a jejich praktické využití při řešení případů.

Právnička odboru rovného zacházení vystoupila na konferenci **Církev a stát** pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity ve spolupráci se Společností pro církevní právo. Přednesla příspěvek o poznatcích ochránce z oblasti diskriminace z důvodu náboženství.

D.7 Mezinárodní spolupráce

Ochránce se zúčastnil pravidelného setkání pracovní skupiny sítě orgánů pro rovné zacházení Equinet zaměřené na mediální komunikaci, v rámci níž došlo ke sdílení dobré praxe a prezentaci mediálních kampaní z Litvy a Lotyšska.

Ochránce se setkal se zástupkyní amerického velvyslanectví v České republice. Hovořili o právu na rovné zacházení a diskriminaci za uplynulý rok pro účely zpracování Zprávy o stavu lidských práv v ČR za rok 2022, kterou Ministerstvo zahraničních věcí USA každoročně předkládá spolu s dalšími zprávami americkému kongresu.

Ochránce se dále setkal se zástupci Slovenského národního střediska pro lidská práva, které plní roli orgánu pro rovné zacházení podobně jako v České republice veřejný ochránce práv. Při pracovním setkání účastníci sdíleli zejména zkušenosti s realizací výzkumů.

---

²⁰ Rodičovství a diskriminace v práci: praktická příručka práva na rovné zacházení rodiče na pracovním trhu, sp. zn. 63/2020/DIS, dostupná v Evidenci stanovisek ochránce, viz <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10724>.

E. Sledování práv lidí se zdravotním postižením

Počínaje lednem 2018 ochránce zastává také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením.

E.1 Pravidelné zasedání poradního orgánu

V druhé polovině září proběhlo 9. zasedání poradního orgánu veřejného ochránce práv pro oblast ochrany práv lidí s postižením, kterému předsedal veřejný ochránce práv Stanislav Křeček. Zasedání po takřka roce v on-line režimu proběhlo prezenční formou. Členové poradního orgánu se na zasedání věnovali tématu deinstitucionalizace a zabývali se tím, jakým způsobem Česká republika naplňuje závazky plynoucí z článku 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (právo na nezávislý život a život v komunitě). Konkrétně diskutovali o fungování pobytových služeb (institucí), dále o komunitních službách a také o konkrétních nárocích, které Úmluva na jednotlivé státy v tomto ohledu klade. Diskuze se také týkala nastavení příspěvku na péči a obecně také celého systému financování sociálních služeb. S ohledem na rozsáhlost a komplikovanost jednotlivých témat se jim poradní orgán bude věnovat i na následujících zasedáních. Členové poradního orgánu se s ochráncem dále věnovali aktuálnímu zvyšování cen energií či tepla a s tím spojeným zvýšením nákladů, které dopadají na všechny, včetně lidí s postižením. V souvislosti se začátkem školního roku se poradní orgán vrátil k tématu vzdělávání a řešil dopady vzdělávacího systému na děti na spektru autismu, které mají specifické vzdělávací potřeby.

Pracovní skupina poradního orgánu pro oblast sociálních služeb

V mezidobí se také podruhé sešla pracovní skupina poradního orgánu pro oblast sociálních služeb. Členové poradního orgánu navázali na první setkání a řešili zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a potřebnost jeho novelizace ve světle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Na základě svých vlastních zkušeností s fungováním systému sociálních služeb společně definovali mezery a bariéry, které mohou bránit lidem s postižením v plném zapojení do společnosti. Diskutovali konkrétně o kapacitách osobní asistence, nastavení standardů této sociální služby nebo také o nedostatečné finanční podpoře pro nákup komunitních služeb a to zejména u lidí, kteří potřebují podporu 24 hodin denně.

E.2 Výzkumy a doporučení ke zlepšení situace lidí s postižením

Přístupnost Centrálního rezervačního systému na očkování pro lidi se zrakovým postižením

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých (dále jen „SONS“) ochránce upozornila na nepřístupnost Centrálního rezervačního systému na očkování proti onemocnění COVID-19 (dále také „CRS“). Na webových stránkách, kde se lidé mohou na očkování registrovat, byly zásadní bariérou tzv. reCAPTCHA kódy v anglickém jazyce. Na webových stránkách, kde si zájemci o očkování registrují již konkrétní termín očkování, si lidé se zrakovým postižením z důvodu nesprávného označení informace v HTML kódu nemohli ověřit vybraný časový termín (tzv. slot). Text byl na těchto stránkách špatně čitelný také z důvodu nedostatečného kontrastu. SONS na nepřístupnost CRS upozornila Ministerstvo zdravotnictví, ale nedošlo

k žádnému zlepšení. Ochránce se proto obrátil na bývalého ministra zdravotnictví a požádal ho, aby ministerstvo bez zbytečného odkladu odstranilo překážky, které bránily lidem se zrakovým postižením v přístupnosti k informacím v CRS. Ministerstvo návrhu ochránce vyhovělo a začalo s organizací SONS spolupracovat na uvedeném úkolu. K datu vydání této zprávy je celý proces registrace k očkování na webu ministerstva a rezervace časového slotu k úkonu na webu společnosti Reservatic přístupný lidem se zrakovým postižením. Ministerstvo se poučilo a přijalo opatření, aby v budoucnu nedocházelo k neodůvodněným zásahům do práv lidí s postižením.

Získání odborné způsobilosti k řízení motocyklu člověkem se sluchovým postižením

Žena se sluchovým postižením, která se identifikuje jako neslyšící, chtěla získat řidičské oprávnění k řízení motocyklu. Na území hlavního města Prahy nemohla najít autoškolu, která by jí poskytla výcvik a při provádění praktických jízd zohlednila její sluchové postižení. Stěžovatelka požádala ochránce o pomoc a posouzení platné právní úpravy. Podle jejího názoru zákon o získávání a zdokonalování způsobilosti k řízení motorových vozidel znevýhodňuje lidi se sluchovým postižením. Na základě jejího podnětu ochránce opakovaně komunikoval s Ministerstvem dopravy, Asociací autoškol ČR, Centrem služeb pro silniční dopravu a organizacemi hájícími práva lidí se sluchovým postižením. Ochránce následně předal neslyšící ženě informace, jak by mohla svou životní situaci řešit. Její případ využil k obecnému sledování toho, jak Česká republika naplňuje Úmluvu a doporučil dvě opatření.

Ochránce ministerstvu navrhl, aby jeho Pracovní skupina pro autoškolství ve spolupráci s organizacemi hájícími práva lidí se sluchovým postižením vytvořila přehledný a stručný informační materiál pro autoškoly. Obsahem materiálu by měly být zejména informace o tom, že lidé se sluchovým postižením mohou být žadateli o řidičské oprávnění, jak mohou autoškoly s lidmi se sluchovým postižením komunikovat při teoretické výuce a výcviku a za jakých podmínek může proběhnout zkouška. Centru ochránce navrhl, aby byla informačně obohacena prezentace pro zkušební komisaře, která je připravena pro účely tzv. zdokonalovacích školení. Zkušební komisaři měli především vědět, že se mohou setkat u zkoušky s různými lidmi se sluchovým postižením a že ne vždy budou žadatelé používat stejný komunikační systém.

E.3 Setkání se zástupci UNICEF

V srpnu se právníci z různých odborů Kanceláře veřejného ochránce práv setkali se zástupci organizace UNICEF. Účelem této úvodní schůzky bylo otevření možností vzájemné spolupráce. Ochránce se v oblasti práv dětí s postižením domluvila s UNICEF na poskytování získávaných informací ze zahraničí mj. stran začleňování dětí z Ukrajiny i na sdílení zkušeností v dalších tématech, kterými se oba subjekty zabývají.

E.4 Konference, kulaté stoly a školení

Podpora voliče v pobytové sociální službě

Právníčky Odboru ochrany práv osob se zdravotním postižením se v srpnu účastnily setkání se zástupci příspěvkových organizací Hlavního města Prahy, jehož tématem byla podpora voliče v pobytové sociální službě se zaměřením na otázku podávání přístupných informací

a pořádání předvolebních diskuzí. Na setkání u příležitosti blížících se komunálních voleb shrnuly obsah dřívějších doporučení ochránce Výkon volebního práva v domovech pro osoby se zdravotním postižením a Podpora voliče v pobytové sociální službě. Z následné diskuze s představiteli příspěvkových organizací vyplynulo, že mnohé pobytové služby systematicky podporují své klienty při uplatnění volebního práva. V praxi naráží na limity personálního zajištění služby při doprovodu klientů do volebních místností, které jsou rovněž často nepřístupné. Nejvíce diskutovaným tématem bylo umožnění návštěvy politiků v zařízení v době před volbami a možný střet zájmů v případě, že opatrovníci klientů nebo pracovníci pobytové služby jsou zároveň kandidáty ve volbách. Právničky kanceláře veřejného ochránce práv zdůraznily, že možným řešením je udržení co největšího kontaktu klientů pobytových služeb s přirozeným prostředím a využívání i jiných druhů podpory, než pouze od poskytovatele sociální služby.

Podcast Podpora v právním jednání²¹

Na začátku září byl zveřejněn nový podcast ze série Na kávu s ombudsmanem na téma Podpora v právním jednání. Právničky Odboru ochrany práv osob se zdravotním postižením v něm představily podpůrná opatření, která mohou využít dospělí lidé se ztíženou schopností právně jednat. Zvláštní pozornost byla věnována institutům upraveným v občanském zákoníku, a to smlouvě o nápomoci, zastoupení členem domácnosti, jmenování opatrovníka a omezení svéprávnosti. Podcast byl zakončen rozhovorem se sebeobhájci z Uherského hradiště panem Kudličkou a panem Červeným, kteří se podělili o své zkušenosti s omezením svéprávnosti, spoluprací s opatrovníkem a změnami, které jim do života přineslo vrácení svéprávnosti.

Brožura Podpora v právním jednání²²

Ochránce vydal v rámci osvěty v oblasti ochrany práv osob se zdravotním postižením novou brožuru Podpora v právním jednání. Brožura představuje ucelený pohled na podpůrná opatření, která mohou využít dospělí lidé se ztíženou schopností právně jednat. Cílem vytvoření brožury je zvýšení povědomí mezi lidmi s postižením, jejich rodinnými příslušníky a laickou i odbornou veřejností o tom, jak široké spektrum institutů je možné v praxi využít a vyzkoušet, než se přistoupí k omezení svéprávnosti. To představuje zásadní zásah do práv člověka, jedná se o krajní řešení použitelné dle občanského zákoníku pouze v případě, že není možné využít jiné mírnější opatření. Ochránce dlouhodobě upozorňuje na to, že v naší legislativě chybí ucelená právní úprava podpůrných opatření.

Brno 2. listopadu 2022

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv

²¹ Podcast si můžete poslechnout zde: <https://www.youtube.com/watch?v=WEGzNueA1ws>.

²² Brožura je dostupná zde: <https://www.ochrance.cz/letaky/podpora-v-pravnim-jednani/>.